



Turbuly Lilla

## „Mint egy fényoszlop a karácsonyt váró balkonon”

(Molnár Krisztina Rita *Kőház* című verseskötetéről)

*Közelkép. Különlét. Kőház.* A három kötet címben nem csak az a közös, hogy valamennyi – József Attilával szólva – „K betűkkel szól keményen”, hanem az is, hogy mindhárom térben, távolságban-közelségben gondolkodik. Az első kötethez, az 1998-ban megjelent *Közelkép*hez viszonyítva a *Különlét* hosszú szünet után, 2008-ban jelent meg. Ehhez képest a 2013-ban napvilágot látott *Kőház* és Molnár Krisztina Rita folyóiratokban azóta közölt versei azt bizonyítják, hogy a szerző termékeny korszakát éli. És nem csak a versek tekintetében, hiszen a *Kőházzal* egy időben jött ki *Maléna kertje* című meseregénye, de publikált novellákat, sőt, az utóbbi években műfordítói is egyre gyakrabban találkozhatunk a nevével.

A nyolc ciklusra osztott, egyenként nyolc-kilenc verset tartalmazó, Szlukovényi Katalin által gondosan szerkesztett kötet alapvetően témák mentén tagozódik, ugyanakkor a központi motívumok több ciklusban is felmerülnek, és határozott ívet rajzolnak ki.

Ha ugyanis a *Kőház* legfontosabb képeit, metaforáit vesszük sorra, olyan egyszerű, ősi elemeket találunk, mint a tűz, a víz, a só és a – címben is szereplő – kő. Mindjárt a nyitóvers egy tűzvész képével kezdődik, a záróvers pedig a langymeleg, a „se hűv, se hűs” élet és halál kiköpnivaló semmiyenysége helyett a kín szerethetőségével zárul. Még akkor is, ha ez az izzás, lángolás ön- és közveszélyes:

„Az ilyen nőnek egy vödör víz kell,  
különbön váratlan lángra kap,  
veszélyes, akiben zsarátnok fészkel,  
fellobban, s ész nélkül gyújtogat.”  
(*Vödör víz kell*)

A kínlódással, szenvedélyekkel és szenvedésekkel, a megszokott életkeretek széttörésével kapcsolatos versek, képek mellett azonban ott van az egyszerű, természet közeli, mozgalmasság események híján lévő élet igénye is. Mint a címadó versben:

„Tudod, csak te meg én,  
friss víz, egy köedény,  
korsó, hal és olaj,  
kovásztalan kenyér,  
(...)  
ülnénk a hűs kövön,  
és szóba sem kerülne,  
mert nem merülne fel,  
hogy el kéne menni innen,  
hogy lenne más öröm.”  
(*Kőház*)

Kint lenni – bent lenni. Egy házban, egy élethelyzetben, egy kapcsolatban. Ami kívülről nézve nyugalmas, szép idill, az belülről egy locsolókannába szorult lepke vergődése (*Lepke a bádoggannában*). Vagy mint a *Másával lakni* című versben, amelyben Mása (a középső nővér a három közül) „világít, mint egy fényoszlop a karácsonyt váró balkonon”. Kívülről meleg, biztonságos otthont sejtünk a kivilágított adventi ablak mögött. Belülről „úgy vakít”, hogy aludni sem lehet tőle.

A tér és a távlatok szerepet kapnak azokban a versekben is, amelyekben a földi mikrokapcsolatok helyett az „égilakók” felé fordul a figyelem. A *Kőláng* ciklus a hegyre készülődést, az idelelni és az odafönt világot, a hegyről még feljebb vezető utat kíséri figyelemmel. A keresést, a „majd csak lesz valami” bizonytalan biztonságát köti össze olyan,

a mindennapok nyugalmát idéző képekkel, mint egy vajsárga cserépkályha hátba sugárzó, zümmögő melege (*Lesz valami*).

Molnár Krisztina Rita világában egyébként is nagy szerepe van a tárgyaknak, legyenek azok a hétköznapiak szükséges kellékei a tóba pottyant mobiltelefontól a párja vesztett zokniig, vagy „csak” szemnek-szívnek kedves emlékek csipketerítőtől tejfoggyűjteményig, ahogy a *Vitrin* című vers felsorolásában szerepel. A praktikus szempontból felesleges, bőséges tárgyhalmaz éppen úgy jellemzi tulajdonosát és annak élethelyzetét, mint a Moszkva téri hajléktalant a *Szűkös tárgyai* című versben az a két doboz joghurt és fél tekerics vécépapír. A szerzőt pedig éppen az a mindenirányú figyelem jellemzi, ahogy mindkét végletet észreveszi, és rögzíti. A *Szűkös tárgyai* című versben megjelenő társadalmi érzékenység olyan közéleti versekben is megnyilvánul, mint a krónikás énekek stílusában írt *Keserű ének 2012-ből*, vagy az ország állapotát egy elhanyagolt háztartáshoz hasonlító *Kosz*:

„S a világtérképen mi ez a paca?  
Mi van ráírva? Hogy Magyarország?  
Istenem de szép is egy tiszta haza,  
de ez egy annyira szürke porzsák.”

A tárgyak mellett a szavak is fellajstromoztatnak:

„Papagáj, malachit,  
maharadzsa, kajak.  
Jövevény vagyok itt,  
amiként a szavak.”

A kötet hátoldalára választott *Cserepes talajon* című vers Babits *Csak posta voltál*-ját juttathatja eszünkbe a homokban eltűnő nyomokkal. Itt azonban – ahogy Molnár Krisztina Rita kedves, több versében megjelenő növénye, a kapor „szelíden, ravaszul kiszorítja a gázt” – valami mégis megmarad: „koponyányi malaszt”, a hit az isteni kegyelemben.

A szerző képzőművészeti érdeklődésének költői hozadéka, hogy a *Székek* címet viselő ciklusban több festmény vagy éppen André Kertész-fotó ihlette vers is helyet kapott. Nyilván nem véletlen, hogy az a mindennapi tárgyi környezetünket is elemző, emlékezetbe és verssorokba elraktározó figyelem, ami a költőt jellemzi, megakad ezeken az alkotásokon. Rögzít és kérdez, akár úgy is, hogy profán, köznapi szemszögből közelít a műhöz, mint a Bernáth(y) Sándor festménye előtt vacillálva született *Mi ez? Mákos tészta?* című vers. De ugyanez a gondolkodásmód nyilvánul meg, csak ellenkező irányban, akkor, amikor egy számítógépes rendszerüzenetben fedezi fel, hogy mennyivel többet jelent önmagánál:

Aki offline állapotban van,  
a neki küldött üzenetet  
akkor fogja megkapni,  
mikor újra online lesz.  
(*Bizonyosság*)

Formai szempontból a kortárs költészetben ritka sokszínűség jellemzi Molnár Krisztina Rita költészetét. Ő a poeta doctus hagyomány folytatója, aki tanári, múzeumpedagógusi háttérrel, zenei képzettségét nem csak a tartalmat, de a formát tekintve is beépíti költészetébe. Így a szabadversek mellett a kötött formák egész tárházát találjuk a *Közházban*, legyen szó időmértékes vagy ütemhangsúlyos verselésről.

A kötethez írt utószavában Szabó T. Anna ezt írja a lírai énről: „... csak egyet akar. Ismerni és hozni a Hírt, ahogy az angyal, ’egyetlen üggyről tudva csak’. Vagy ha ez egyszerre túl sok: legalább meghallani az üzenetet.”. Ha az olvasó versolvasásra nyitott, online állapotban kezd neki ennek a kiérlelt, poétikai szempontból és a mögöttes élményanyagot tekintve egyaránt mélyről merítő kötetnek, meg fogja hallani az üzenetét.

(*Scolar Kiadó, 2013*)